

Магістр 1 року навчання
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПОСТАЧАННЯ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ПОТОКАМИ

Анотація. Досліджено інструменти та проаналізовано переваги електронного постачання, виявлено проблеми його впровадження на вітчизняних підприємствах. Обґрунтовано вплив застосування електронного постачання на процес удосконалення управління матеріальними потоками.

Аннотация. Исследованы инструменты и проанализированы преимущества электронного снабжения, выявлены проблемы его внедрения на отечественных предприятиях. Обосновано влияние применения электронного снабжения на процесс усовершенствования управления материальными потоками.

Annotation. The instruments of electronic procurement are examined and its advantages are analyzed. The problems of its implementation at domestic enterprises are revealed. The influence of electronic procurement application on the process of improving material flows management is proved.

Ключові слова: матеріальні потоки, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційна система, електронний документообіг, електронне постачання.

Сучасні умови господарювання національних підприємств характеризуються значним загостренням конкуренції, що вимагає оптимізації всіх бізнес-процесів, у тому числі і процесу матеріально-технічного постачання. У зв'язку з цим, усе більше вітчизняних підприємств упроваджують у свою діяльність інформаційно-комунікаційні технології, однією з яких є електронне постачання.

Питаннями використання інформаційно-комунікаційних технологій у сфері матеріально-технічного постачання займалися такі зарубіжні вчені, як Д. Ніф, Мун М. Д., Р. Палмер, Крум С. Р. та інші, а також такі вітчизняні вчені, як: Крикавський Є. В., Гаджинський А. М., Стрельчук Є. М., Терешко Ю. В., Междибовська Н. С. та інші, проте недостатньо уваги було приділено проблемам упровадження таких технологій у процес управління матеріальними потоками на вітчизняних підприємствах.

Метою даного дослідження є аналіз інструментів електронного постачання, виявлення проблем його впровадження на підприємстві, а також обґрунтування впливу застосування е-постачання на процес удосконалення управління матеріальними потоками.

В основі процесу управління матеріальними потоками лежить обробка інформації, що циркулює в логістичних системах. Необхідною умовою злагодженої роботи всіх ланок логістичного ланцюга є наявність інформаційних систем, котрі здатні швидко та економно надати необхідний сигнал необхідній точці в необхідний момент. Такою інформаційною системою в сфері матеріально-технічного постачання можна вважати електронне постачання [1]. Тому, перш за все, необхідно розглянути поняття "е-постачання", його інструменти, елементи та проблеми впровадження.

Електронне постачання (е-постачання, е-Procurement) – технологія здійснення матеріально-технічного постачання з використанням засобів електронної комерції, яка охоплює всі електронні форми купівлі і постачання товарів у виробничому циклі підприємства [2].

Електронне постачання – спільне застосування інформаційних та комунікаційних технологій у вигляді електронних засобів для покращення управління зовнішньою та внутрішньою закупівельною діяльністю підприємства [3]. Інакше кажучи, е-постачання – це закупки і поставки товарів та послуг категорії В2В (бізнес-бізнес) через Інтернет.

Призначенням даної системи е-постачання є: зниження витрат на організацію закупівель (транзакційних витрат) на підприємстві; суттєве підвищення рівня контролю над закупівлями; зниження витрат за рахунок зменшення вартості товарів і послуг, що купуються; формування ринку постійних постачальників; суттєве збільшення вибору товарів і послуг, що купуються [2].

Система е-постачання виконує свої функції за допомогою певних інструментів, тому доцільним буде розгляд основних із них (табл. 1).

Таблиця 1

Основні інструменти е-постачання
(розроблено автором за роботами [3; 4])

Інструмент	Характеристика
------------	----------------

© Лісова Ю. А., 2014

е-торговельний	веб-сайт, що дозволяє покупцям обирати необхідного постачальника із багатьох
----------------	--

майданчик	наєвних. У такому випадку ситуацію контролює покупець, оскільки відкритий торговий майданчик допомагає йому оцінити всіх потенційних постачальників конкретного товару або послуги і приймати обґрунтоване рішення, що і де йому краще купити
е-тендер	інструмент формування й розсилання запитів постачальникам і приймання відповідей від них з використанням Інтернет-технологій. Передбачає формування запрошень для постачальників (існуючих ділових партнерів або всього Інтернет-співтовариства) робити конкурентоспроможні пропозиції відповідно до конкретних вимог. Скорочує витрати на початковий відбір і оцінку потенційних постачальників та їх пропозицій
електронний зворотний аукціон	інструмент динамічного ціноутворення для закупівлі товарів/послуг. Використовує механізм змагання постачальників за право одержання замовлення, за якого переможцем аукціону стає постачальник, що запропонував найменшу ціну й/або комбінацію мінімальної ціни й інших умов. Сприяє скороченню ціни закупівлі й тривалості процесу закупівлі
е-каталог	веб-сторінка, що містить інформацію про товари та послуги, котрі пропонує постачальник, а також, що забезпечує підтримку розміщення замовлень та здійснення платежів у режимі он-лайн
е-біржа	веб-сайт категорії B2B, на котрому постачальники та продавці зустрічаються для укладання угод

Таким чином, система е-постачання дозволяє публікувати заявки на матеріально-технічні ресурси, шукати постачальників і отримувати від них комерційні пропозиції, робити розподіл заявок на тендерні та аукціонні майданчики, направляти постійним постачальникам повідомлення про плани поповнення виробничих запасів і т. д.

Основними елементами системи е-постачання є: база даних зареєстрованих постачальників; система документообігу, що використовує алгоритми електронного цифрового підпису; система тендерних торгів; система спільних закупівель; платіжна система; система кредитування та страхування угод; система управління логістикою; модуль інтеграції з різноманітними обліковими системами (бухгалтерськими, складськими) покупців та постачальників, система безпеки даних [5].

Тобто система е-постачання включає в себе багато елементів та потребує інтеграції з різними обліковими системами. Впровадження такої системи на вітчизняних підприємствах може зіштовхнутися з рядом труднощів, що знизить ефективність від застосування такої системи. У зв'язку з цим, варто звернути увагу на типові проблеми, що виникають при впровадженні на підприємстві системи е-постачання (табл. 2).

Таблиця 2

Проблеми впровадження е-постачання на підприємстві та шляхи їх вирішення
(розроблено автором за роботами [6])

Сфера виникнення проблеми	Опис проблеми	Шляхи вирішення проблеми
Бізнес-процеси	Існуючі бізнес-процеси спрямовані на обслуговування паперового документообігу й не позбавлені його основних недоліків, таких, як помилки в замовленнях, невірогідність цін, складність контролю тощо	Рационалізація бізнес-процесів шляхом стандартизації операцій постачання (дозволить уніфікувати процедури й документообіг у всіх підрозділах підприємства, пов'язаних зі здійсненням постачання) й періодичної рационалізації бази постачальників (агрегування витрат і одержання в такий спосіб економії на обсязі та скорочення транзакційних витрат)
Співробітники	Складність адаптування та переконання користувачів у необхідності впровадження системи	Відкрите оголошення керівником підприємства підтримки впровадження системи і формування команди впровадження; проведення семінарів та тренінгів для менеджерів вищої і середньої ланки; ідентифікація активних прихильників і навчання їх як ключових користувачів для подальшого поширення досвіду тощо
Учасники	Постачальники можуть бути не готові й/або не схильні до впровадження нових технологій з ряду причин як технічного, так і організаційного характеру	Проведення комплексу заходів з підготовки/розвитку постачальника, що включає допомогу в підготовці персоналу, розвитку технічних і організаційних та інших можливостей постачальника для його повноцінної участі в системі е-постачання

Тож при своєчасному виявленні проблем та їх правильному рішенні, впровадження системи е-постачання дозволить автоматизувати процес постачання, зробити його більш прозорим, підвищити його ефективність та уникнути можливих зловживань. За допомогою такої системи посилюється контроль над закупівлями, скорочується тривалість циклу закупівель та знижуються витрати на документообіг. Найбільший економічний ефект від впровадження системи е-постачання відбувається через зниження вартості товарів та послуг, що закуповуються, за допомогою автоматизації тендерних торгів [5].

Таким чином, виходячи із усього зазначеного, можна таким чином обґрунтувати доцільність застосування е-постачання в управлінні матеріальними потоками підприємства:

платіжна система, що є одним із елементів е-постачання, дозволяє спростити розрахунки з постачальниками, що призведе до прискорення руху матеріального потоку від постачальників на підприємство;

впровадження електронного документообігу дозволить скоротити час на оформлення вхідних матеріальних потоків;

страхування угод постачання суттєво знижує ризик невиконання таких угод, тобто підвищує стабільність руху вхідного матеріального потоку;

система управління логістикою дозволяє контролювати рух матеріального потоку безпосередньо на підприємстві та оптимізувати маршрути його руху (зі складу сировини та матеріалів до складу готової продукції);

співпраця з постійними постачальниками дозволяє підприємству визначати точний час надходження матеріального потоку на склад підприємства відповідно до потреб виробництва та з метою скорочення витрат на його зберігання, що дозволяє суттєво спростити процес управління матеріальними потоками на підприємстві.

Отже, в процесі написання даної статті були проаналізовані інструменти е-постачання, виявлені проблеми його впровадження на підприємстві, а також виявлені можливі шляхи їх вирішення. Дослідження показало, що впровадження системи е-постачання дозволить автоматизувати процес постачання та суттєво спростити процес управління матеріальними потоками на підприємстві. Подальшому вивченню підлягають практичні аспекти застосування е-постачання для управління матеріальними потоками на вітчизняних підприємствах різних галузей.

Наук. керівн. Колодізева Т. О.

Література: 1. Маркетинг : учебн. пособ. / [Т. В. Алесинская, Л. Н. Дейнека, А. Н. Проклин и др.] ; [под ред. В. Е. Ланкина]. – Таганрог : Изд. ТРТУ, 2006. – 241 с. 2. Тардаскіна Т. М. Електронна комерція : навч. посібн. / Т. М. Тардаскіна, Є. М. Стрельчук, Ю. В. Терешко. – Одеса : ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2011. – 244 с. 3. Воронков А. Н. Инновационные технологии логистики электронной коммерции / А. Н. Воронков // Поволжский торгово-экономический журнал. – 2010. – № 4. – С. 22–28. 4. Мудра М. А. Внедрение электронной поставки как средства управления цепей поставок продукции [Электронный ресурс] / М. А. Мудра. – Режим доступа : http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/eui/2012_1/PDF/12mmalpp.pdf. 5. Система электронной торговли через Интернет [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=455655>. 6. Междибовська Н. С. Електронне постачання: правила досягнення успіху / Н. С. Междибовська // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1 (4). – С. 261–265.